

Werk van Jan van Krieken in Ewijk: 'n Kijkje in een Huissense tuin

Arnhemse Courant, 22 mei 1986

Door: Henk Meutgeert

Na de grote eenmanstentoonstelling in de zomer van 1984 in de Nijmeegse Commanderie toont de Huissense beeldende kunstenaar Jan van Krieken tot 30 mei nieuw werk in Slot Doddendael in Ewijk. Van Krieken is op het slot aanwezig met een kleine 30 werken, waarvan de meeste zijn uitgevoerd in een gemengde techniek, veelal een combinatie van gouache, grafiek of potlood.

Het getoonde werk is ontstaan naar aanleiding van observaties die de kunstenaar deed in zijn eigen tuin in Huissen. Van Krieken houdt een dagboek bij, ook in beeldende zin, van de dingen die hij daar ziet, het werk in Ewijk is daarvan een eerste weerslag. Bladeren aan een boom, planten, de vijver en stenen, zij zijn alle aanleiding tot het maken van hoogst persoonlijke werken.

Van Krieken, die als kunstrecensent aan deze krant verbonden is, legt in zijn recensies dikwijls juist de nadruk op dat persoonlijke element in de beeldende kunst. Uitspraken van kunstenaars over hun werk vormen voor Van Krieken een belangrijk, zo niet het belangrijkste, aangrijpingspunt bij het beleven van een kunstwerk. Het schilderij als een vertaling in beeld van die persoonlijke indruk van de kunstenaar. In die zin is hij een traditioneel schilder, algemeenheden, commentaren op de werkelijkheid of op de schilderkunst zelf; voor deze dingen is bij zo'n opvatting veel minder of geen plaats. Schokkende dingen gebeuren er niet.

Die aandacht voor het uiterst persoonlijke heeft wellicht te maken met het werk van Van Krieken. Hij is verbonden aan het instituut voor Psychiatrie in Nijmegen waar hij geestelijk gestoorde mensen, die zich uiten door middel van schilderen en tekenen, begeleidt.

Uitspraken over het werk krijgen waarschijnlijk die zwaarwichtigheid. Met het gevaar ook dat zij voor anderen bijna niet te voelen zijn. Het werk in Doddendael moet "stromen als een beek, z'n weg zoekend langs obstakels. Dat het zich zal splitsen en samenvoegen, zal schitteren en spiegelen en onpeilbaar zal zijn in het donker". Met zulke uitspraken kan ik weinig.

Terug naar het werk in Ewijk, waarbij we die uitspraak maar moeten laten voor wat die is. Van Krieken toont de dertig observaties, veelal uitgevoerd in een donker coloriet. "Observatie" alleen zou het getoonde echter tekort doen, Van Krieken lijkt de materie te willen binnendringen en zich af te vragen wat een 'steen' tot een 'steen' maakt of een 'blad' tot een 'blad', niet in algemene zin, maar op een persoonlijke manier.

De relatie met het zichtbare blijft daarbij altijd bestaan in het beeld, de titel (Herfstblad, Plant, Steen), of als toevoeging op het werk zelf. Op een werkje met een peer staat het woord "peer", elders wordt het woord kastanje toegevoegd. Het is alsof de kunstenaar wil zeggen dat de zichtbare werkelijkheid steeds aanleiding is tot.

De directeur van de Commanderie, G. Lemmens, heeft al eens gewezen op de combinatie van tekening en een schilderkunstige techniek in het werk van Van Krieken. Lijn en kleur, eeuwen geleden gaf het verschil tussen die twee al aanleiding voor heftige disputen binnen de Franse academie. Een strijd om de belangrijkheid van één van de twee. Van Krieken komt in zijn werk tot een soort synthese, er is hier geen sprake van een gevecht om belangrijkheid, beide bestaan naast elkaar en vullen elkaar aan.

De tentoonstelling op Slot Doddendael is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Beeldende Kunst Gelderland. Persoonlijk ben ik nooit zo'n fan van het exposeren in ruimtes die eigenlijk niet als zodanig bedoeld zijn. Bij aankomst in het restaurant in Ewijk, ruim voor de sluitingstijd van de tentoonstelling bleek het licht in de zaal bijvoorbeeld (nog) niet te branden.

Het is te hopen dat dit het gevolg is, zoals één van de mensen daar zei, van een culinair festijn in aanwezigheid van de staatssecretaris van economische zaken, dat eerder die dag was gehouden.